

[Transcript] Dagens Eko / Sveriges krokiga väg in i Nato

Jag tror ingen kunde överblicka hur lång tid det här skulle ta, att det skulle ta åtskilliga månader, jämfört med att man trodde kanske ett par, tre, fyra månader initialt, nu blev det betydligt längre än så.

Det här är Dagens Eko med Caroline Kärnen. Idag, Sveriges krokiga väg in i NATO.

Nu ska jag skriva ur den där ansökan som ser jag till NATO-senadens sekretär Jens Stoltenberg.

Det är den 17 maj 2022. Klockan är runt 9 på morgonen. Sveriges dåvarande utrikesminister Ann-Linde är klädd i blommig blus och svart kavaj.

Hon håller i en blå bläckpenna och skriver under ett historiskt dokument. Sveriges ansökan som medlem till NATO.

Det känns stort. Det känns allvarstyrkt. Det känns som att vi nu ändå har landat i det som vi tror är bäst för Sverige.

Men det hon inte vet just då är hur svårt det ska bli.

Egypt-type Erdogan sa att Sveriges konceptet var inte positivt.

Turkisk president Erdogan är fortfarande hållande på Sveriges applikation.

Och om något så ser det ut som om de har öppnat i de senaste några månaderna.

Jest är Janne Andersson som bevakar NATO på ekot.

Ja, Janne. Det finns ju mycket i den här historien som är uppseende veckande och historiskt.

Men bara det här att Sverige bestämmer sig för att gå med i NATO. Om vi backar bandet lite. Hur kontroversiellt är det?

Ja, fram tills kriget där Ryssland invaderade Ukraina var där inte ens någonting som några till exempel socialdemokrater ens kunde föreställa sig.

Och det blir inga ansökningar om något medlemskap så länge vi har en socialdemokratisk regering.

Vi hade till exempel den dåvarande socialdemokratiska försvarsministern Peter Hultqvist.

Han var ju motståndare till det här och sen så ändrades den europeiska säkerhetspolitiken och ordningen fundamentalt genomgripande sätt i och med att Ryssland invaderade Ukraina och därför så beslutade ändå riksdagen och regeringen då att skicka in den här ansökan.

Magdalena Andersson har där en presskonferens tillsammans med Sanna Marin Finlands statsminister

där man förklarar att med anledning av det rådande säkerhetspolitiska läget och den ryska invasionen av Ukraina

som man bestämt att man gör gemensam sak och ska ansöka om att bli medlem i försvarsalliansen NATO.

I den tidpunkten så är nog alla överens om att det skulle kunna ta några få månader kanske till efter sommaren

men det ändrades ju i ett slag väldigt snabbt.

Det är ingen idé att Sverige ansöker om att bli fullvärdig medlem i NATO

för vi kan inte ha Sverige som medlem under rådande läget.

Han är övertygad om att Sverige måste ge avkall på det här lagstiftning som man har vad gäller terrorister.

Han pekar flera gånger på att terrorister som man uttrycker det måste föra sig över ifrån Sverige till Turkiet.

Sverige och företrädare från inte minst regeringen blir mer eller mindre tagna på sängen av ett sådant här uttalande.

Vad gör Sverige då?

Sverige tillsammans med Finland skriver under en så kallad avsiktsförklaring mitt under NATO-topmetet i Madrid.

Där skriver man under egentligen en lista på vad som Sverige och Finland måste uppfylla för att Turkiet ska släppa in de här båda länderna

och det handlar om alltid från förändrad terror- och lagstiftning till också att utlämna och döma personer misstänkta för terrorism

och vad det handlar om, det är ju grupper som är knutna till PKK och det vill ärdaren helt enkelt stoppa.

Vi har nu nått en överenskommelse mellan Sverige, Turkiet och Finland som innebär att Turkiet nu också kommer att acceptera att vi får en invaktist status i NATO.

När man skrivit under den här överenskommelsen i Madrid, hur lättare är svenska politik idag? Magdelyna Andersson, dåvarande statsministern och Ann Linde, dåvarande utrikesministern, var ju otroligt nöjda när vi träffade dem i Madrid att man lyckades få tillstånd den här avsiktsförklaringen.

Man trodde också att den här processen skulle gå rätt så fort.

Man hoppades till och med efter sommaren, efter valet kanske, men det kommer att ta betydligt längre tiden så.

Jag har en fråga kring den här garantin som du har fått från PM Sveden och även president.

I samband med NATO-kloppmötet i Madrid förra året så framträdde du också type Audon vid en presskonferens

och vid den presskonferensen så fick jag också möjlighet att ställa frågor och tidigare hade då Turkiet förklarat att

det var 37 personer som skulle föra sig över ifrån Sverige till Turkiet, terrorister som hade uttryckt det.

Och när jag frågade honom vilka garantier som han hade fått ifrån Sverige att så skulle ske, då korrigerade han mig, han stoppade mig flera gånger i min frågeställning och säger 73.

Och det här fick ju återverkningar över stora delar av världen.

Jag vet att de här klippen underspreddes till Japan, Ryssland, Kina och Australien faktiskt.

Vad är det egentligen som Erdogan och Turkiet vill uppnå då genom att säga nej,

är det då han menar att Sverige måste ta krafttag mot personer som skändar Turkiet och den turkiska staten.

Sverige anser att man har uppfyllt allting som står i den här avsiktsförklaringen genom att Sverige då har beslutat

om en ny terrorlagstiftning som började gälla den första juni.

Till exempel berör ju det då PKK och organisationer som är knutna till PKK.

Är det då han är inte alls nöjd med det här?

Sverige byter ju regeringen under den här processen.

Hur går det för den nya regeringen i det här?

Den nya svenska regeringen är nöjd med den nya regeringen i det här processen.

Sverige byter ju regeringen under den här processen.

Hur går det för den nya regeringen i det här?

Den nya svenska regeringen under ledning av statsminister Ulf Kristersson säger ju att frågan om en NATO-anslutning för svensk vidkommande är av högsta prioritet.

Efter en tid så åker Ulf Kristersson med en delegation till Ankara.

Sveriges statsminister tar sig mot Ankara under mycket pompa och stå till med Hedersvakt. Det är en blå matta som Kristersson får vandra på tillsammans med type Erdogan in till presidentpalatset och presidentökvarteret i Ankara.

Our countries have been friends for centuries,
but I believe there is still much untapped potential.

We can innovate and trade much more together.

That was the reason behind the business delegation this morning.

We can enjoy each other's culture more, increase tourism.

In short, we can work closer together and I think we can do more to keep our two countries and our regions safer together.

Kristersson överrämmer också olika gåvor till type Erdogan.

Förhoppningen är att det här ska blidka type Erdogan.

Kommer vi närmare ett jader?

Inte alls, utan frågan är precis lika låst som den har varit tidigare.

Och type Erdogan förklarar på den efterföljande preskonferensen mycket tydligt att Sverige inte alls uppfyller den här avsiktsförklaringen.

Och på den vägen var det, så Ulf Kristersson fick åka från Ankara tomhänt.

Och samtidigt hemma i Sverige, vad händer där?

I Stockholm hänger en docka föreställande,

den turkiska presidenten Type Erdogan, uppe i fötterna.

Och den danske provokatören Rasmus Paludan bränner koranen

på flera platser runt om i Sverige, inte minst utanför Turkiets ambassad i Stockholm.

Erdogan är skitförbannad, han reagerar gång på gång på gång och uttalar sig mycket skarpt och kritiskt mot Sverige

och även mot svenska beslutsfattare som man anser i Lama

och inte alls står upp för Turkiet och värnar om den här avsiktsförklaringen

vad man faktiskt har kommit överens om, som han tolkar det.

Och hur lyckas Sverige med att hantera allt det här?

Retoriken från svenska politiker blir allt mer återhållsam i kritiken mot Turkiet.

Det är en otroligt svår politisk balansgång, hur man ska formulera sig här.

Det handlar om dels att värna och stöpp för svensk grundlag om yttrande uttryckfrihet samtidigt som man också talar direkt till Taip Erdogan

där man måste ta avstånd från det här.

Och samtidigt som Sverige har de här olika problemen

hur ser Finland's väg in i NATO ut?

Finland fick redan under hösten reda på att man mer eller mindre var aktuell för ett medlemskap i NATO.

Då gjorde också Finland som så att man tog ett steg tillbaka

och avvakta vad som skulle ske i förhandlingen mellan Sverige och Turkiet.

Man deltog också i de här förhandlingarna

även om man egentligen uppfyllde de kraven rätt så snabbt

som ställde sidan här avsiktsförklaringen

där också Finland undertecknade den i Madrid.

Men till slut blev opinionen hemma i Finland alldeles för stark

och opinionsmätningar visade ju att många i Finland tyckte att man skulle gå med i NATO ändå även om Sverige inte var redo och så blev det också. We will raise the Finnish flag for the first time here at the NATO headquarters. Finska flaggan, den hissades ju utanför något i ekvateret den fjärde april. Men Tobias Bilström fick stå och se på och han var naturligtvis oerhört besviken även om han dåde det väl. Det här var otroligt snopet för svenska politiker. Och vad händer i Turkiet sen? I Turkiet så fortsätter argumentationen och uttalen med kritiska meningar mot Sverige. Samtidigt så är ju det en turkisk valkampanj och vid det turkiska valet så vinner också Taip Erdogan. När han formerar sin nya regering så byter han också ut Mevlüt-Kervisol som utrikesminister och den tidigare chefen för säkerhets- och underhållstjänsten i Turkiet, MIT, blir ny utrikesminister och det är Hakan Fidan. Och många trodde nu att de positiva uttalen så kom ifrån Hakan Fidan om Sverige och om Sveriges möjligheter att gå med i något. Och så trodde man att ja men nu är det väl ändå klart rätt så snabbt. Med tanke på att också i samma vecka så fick Sverige en ny terrelagsgiftning den första juni. Men presentationen för Sverige och att Sverige måste uppfylla den här avsiktsförklaringen är exakt samma retorik som man har haft under hela vägen egentligen och den fortsätter också även efter att han har vunnit presidentvalet. Fortsätt nej från Erdogan alltså men alla andra länder sade om ja till Sverige direkt utan problem. Alla andra natto-länder sade om ja till Sverige direkt utan problem. Alla andra natto-länder har mer eller mindre sagt ja till Sverige med en gång, med viss fördröjning.

Samtidigt ser det ut annat land
som har kroat arm med Turkiet
och det är ju Ungern och Victor Orbán.
Och Victor Orbán har ju
allt jämt stött
Tejper Erdogans uttalanden mot Sverige.
Men om de flesta länder ändå säger ja
ganska direkt till Sverige
så är det ju inte så.
Om de flesta länder ändå säger ja
ganska direkt till Sverige
Turkiet säger nej kan ett land bara bestämma så.
Vad säger resten av nato om det?
Natos grundlagelförfattning
i Washington fördraget
som skrivs under för 74 år sedan
är ju det som styr hur hela natosamarbetet
ska fungera
och grundbulten i hela natosamarbetet
är konsensus.
Alla medlemsländer måste vara överens
där det handlar om att släppa in
nya medlemsländer.
Good afternoon.
I just finished a productive meeting
with President Aduran
Görs det något från natosida
för att få Turkiet att ändra sig?
Natos genavsiktigare har ju att
göra en mycket svår hemläxa.
Dels så måste han
belidka natos
i särklass
näst största armen som ju Turkiet är.
Turkiet var också
ämna de första medlemsländerna
att bli medlemmar i nato.
Samtidigt som
Turkiet har ju till exempel
upp på senare tid också spelat
en mycket speciell roll
även tillsammans med
ungen i relationen mot
Ryssland. Och Turkiet

och Ryssland har ju
många band
som går tillbaka sedan decennier
och även Taype Erdogan
och Vladimir Putin
täta nära band mellan sig
sejste. Och naturligtvis
så sticker de här relationerna
ut rejält
bland natosmedlemsländer.
Och det finns också
många diskussioner om
hur lojal faktiskt
Turkiet är
med just de övriga
natoländerna.
I samband med att Taype Erdogan
slår sig in som ny president
så åker också
natosgeneralssekreterare
Jens Doltenberg till Ankara
och är med
vid den här sermonin han också
med på den efterföljande
middagen. Och han
har också enskilda samtal
med Taype Erdogan
för att också försöka lösa
de här knutarna
som återstår och
gäller Sverige och Sveriges
Natoansökan.
Men positionen är låsta
och Jens Doltenberg kan bara upprepa
det som han tidigare har sagt.
Jag vet hur många gånger på olika presskonferenser
att Sverige uppfyller
allting som står i avsiktsförklaringen
samtidigt är det också viktigt
för Nato att stödja
Turkiet's kamp mot terrorister.
Vi ska börja i Vilnius. För i eftermiddag
träffar statsminister Kristersson
Turkiet's president Erdogan

för att diskutera ett svenskt
Nato-medlemskap.
Det senaste nytt är att Turkiet's president
Erdogan har kommit med ett utspel
där han säger att Turkiet skulle vara redo
att släppa in Sverige och Nato
om EU väljer att återstå
förhandlingar om medlemskap.
Vi har precis hört
Nato's generalsekreterare
Jens Doltenberg
säga på en pressförväff
att Sverige och Turkiet
nått en uppgörelse
i gällandet svenskt
Nato-medlemskap.
När det är tiden så
jag tror jag är nöje med
med den formulering som Jens
Doltenberg använder.
As soon as possible.
Janne
nu verkar alltså som att
Erdogan svänger.
Betyder det här att Sverige kommer med nu?
Ja av allt att döma så blir det ju så.
Men rent formellt så
är ju inte Sverige
Nato-medlem
fören både parlamenten
i Ankara
och i Ungern har
ratificerat
den här medlemskapssökan
men också att det har blivit
underskrivet av inte minst
typ Erdogan som president
själv. Och den här
proceduren den måste
genomföras i enligt Nato-stadgan
innan dess så är inte Sverige
formellt fullt ut en Nato-medlem.
Det här kommer ju
att ske i samband med att de här papperen

signerar och klarar överlämnads
till en amerikansk representant
det kan vara en utrikesminister
det kan vara en amerikansk ambassadör
men det måste ändå ske. Och i samma
stund som Övlandland sker
till en amerikansk representant
då blir Sverige fullt ut
formellt också Nato-medlem.
Vad blir nästa steg?
Nato's
olika medlemsländer
har ju enats om att man ska ha
en helt ny försvarsplanering
med olika kommandosentraler
till exempel så kommer
Sverige att tillhöra
tillsammans med Finland och
flera länder runt Östersjön
ett kommando i nederländerna
och
på det sättet så måste också
Sveriges försvarsmakt
anpassas till att få en helt
ny styrning och ledning
av de olika svenska styrkorna
men allt ifrån enskilda
soldater till
återgivning och sånt där
och det här måste man ta med rekordfart
för att snabbt komma in
i Nato's olika kommandosstrukturer.
Svenska politiker har ju varit
oerhört angelägna om att Sverige
ska släppas in i Nato.
Kanske hade man inte räknat med att
anpassa sig till massor av saker
som just Turkiet och Erdogan ville.
Finns det risk att man har gått för långt där
och tappat principer eller värderingar
längs vägen som man egentligen inte ville?
De frågorna som kommit upp
till exempel om
utlämnande av personer

[Transcript] Dagens Eko / Sveriges krokiga väg in i Nato

en ny terrolagstiftning
hade ju inte kommit
på plats på det sättet som
gjorde den första juni
om inte Sverige hade blivit medlem i Nato.
Och det här är ju förlängningen
också lätt till att flera
människordättsorganisationer har
kritiserat Sverige för det här
och på det sättet så
har ju också Sverige nu
lämnat sin alliansfrihet.
Sverige är inte ett neutralt
och alliansfritt land längre
och det är ju många som har haft
synpunkter på det under
den här resan.
Tack så mycket Janne.
Tack.